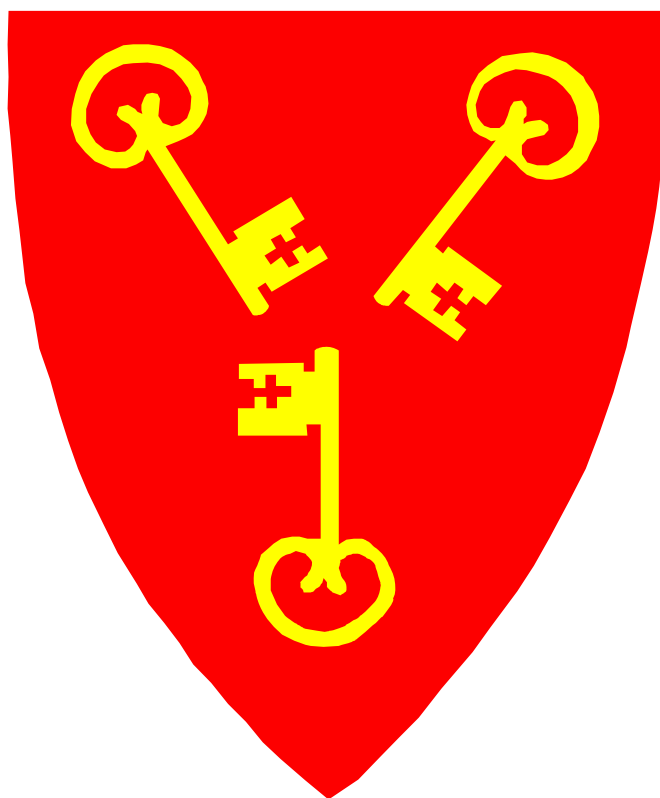


Bibliotekplan

for

Sør-Odal 2003-2007 (14)



2 EVALUERING AV BIBLIOTEKPLANEN 1999-2011	5
<hr/>	
3 STATUS PER 1/1-2002	6
<hr/>	
3.1 PERSONALET	6
3.2 MEDIEBESTAND	7
3.3 LOKALER	7
3.4 SAMARBEID	7
3.5 BIBLIOTEKETS TILBUD PER I DAG	7
3.6 UTLÅN 2001	7
4 BIBLIOTEKLOVENS FORMÅLSPARAGRAF	9
<hr/>	
5 VISJON	9
<hr/>	
6 HOVEDMÅL	10
<hr/>	
6.1 UTADRETTET VIRKSOMHET	10
6.2 INTERN VIRKSOMHET	10
7 DELMÅL OG ARBEIDSMÅL	11
<hr/>	
7.1 UTADRETTET VIRKSOMHET	11
7.1.1 HOVEDMÅL - INFORMASJON	11
7.1.2 HOVEDMÅL - OPPLEVELSE	11
7.1.3 HOVEDMÅL - TILGJENGELIGHET	12
7.1.4 HOVEDMÅL – TILRETTELAGTE TJENESTER	13
7.1.5 HOVEDMÅL - SKOLEBIBLIOTEKTJENESTEN	14
7.2 INTERN VIRKSOMHET	15
7.2.1 HOVEDMÅL - ARBEIDSMILJØ	15
8 HANDLINGSPLAN 2003-2007 - NÅVÆRENDE LOKALER	17
<hr/>	
9 NYE LOKALER	18
<hr/>	
9.1 UTADRETTET VIRKSOMHET	18
9.2 INTERNE FORBEDRINGER	19
9.3 AREALBEREGNINGER FOR SØR-ODAL BIBLIOTEK	19
10 HANDLINGSPLAN 2003-2007 – NYE LOKALER	21
<hr/>	
10.1 DATA	21
10.2 SAMLINGSUTVIKLING	21
10.3 SKOLEBIBLIOTEKTJENESTEN	22
10.4 PERSONALE	22
10.5 PR	22
10.6 LOKALSAMLING	22
10.7 UTSTILLINGER/ARRANGEMENTER	23
10.8 OFFENTLIG INFORMASJON	23
10.9 SAMARBEID	23

11 NOEN KONSEKVENSER VED FORTSATT DRIFT I DAGENS LOKALER	3
11 NOEN KONSEKVENSER VED FORTSATT DRIFT I DAGENS LOKALER	24

12 LANGSIKTIG DEL 2008-2014	25
------------------------------------	----

Vedlegg:

1: Lov om folkebibliotek

2: Reglement for Sør-Odal bibliotek

3: Avtale mellom Nord-Odal og Sør-Odal kommuner om felles EDB-system i bibliotekene

1 INNLEDNING

Denne planen for bibliotekvirksomheten i Sør-Odal er utarbeidet for å gå inn som en del av en samordnet plan for den kommunale virksomheten. (jf. kommunelovens §5).

Den forrige bibliotekplanen (for perioden 1999-2011) ble vedtatt i utvalget for oppvekst og levekår den 26/1-2000, med et tillegg om at planen skal rulleres hvert andre år. Kommunestyret vedtok planen i møte 23/3-2000, sak 007/00.

Planen dekker et langt tidsrom. Den deles derfor i to der handlingsplanen tar for seg perioden fram til år 2008 og en langsiktig del dekker perioden 2008-2014.

Det er satt fokus på lokalsituasjonen og det er utarbeidet en egen plandel om dette. Som en følge av dette foreligger også to utgaver av handlingsplanen - en handlingsplan for bibliotek i nye lokaler og en handlingsplan for biblioteket i dagens lokaler.

Kommunens mål om å øke antall innbyggere til 10.000 i år 2015 er en viktig del av planforutsetningene.

Drift av lokale folkebibliotek er hjemlet i "Lov om folkebibliotek av 20. des. 1985 nr. 108, sist endret ved lov av 10. jan. 1997" (se vedlegg 1). Kommunen er, i henhold til denne loven, pålagt å drive folkebibliotek med fagutdannet personale.

Planen bygger på følgende dokumenter:

- Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985 nr 108 : med endringer. Oslo : Cappelen akademiske forlag, 1997.
- Reglement for folkebibliotek. Oslo : Statens bibliotektilsyn, 1993.
- HMS-rapport : inneklimatemåling. Odal felles bedrifthelsetjeneste, 2002.
- HMS-rapport : støymåling. Odal felles bedrifthelsetjeneste, 2002.
- HMS-rapport : klorklukt fra svømmehallen. Odal felles bedrifthelsetjeneste, 2002.
- Bibliotekplan for Hedmark, fylkesplan 2001-2004. Hamar : Hedmark fylkesbibliotek, 2001.
- Fylkesplan for Hedmark 2001-04(08) : Analyse og utviklingstrekk. Vedlegg til fylkesplan. Hamar : Hedmark fylkeskommune, 2001.
- Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. L-97. Oslo : Kirke-, utdanning- og forskningsdepartementet, 1996.
- St. meld. nr 22 (1999-2000). Kjelder til kunnskap og oppleveling – om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet.
- Folkebibliotektenesta : IFLA/UNESCOs retningslinjer for utvikling. IFLA, section of public libraries, 1997.

2 EVALUERING AV BIBLIOTEKPLANEN 1999-2011

Perioden fra forrige behandling av bibliotekplanen til i dag har vært preget av trang økonomi. Bokbusstjenesten er nedlagt, personalsituasjonen i skolebibliotekstjenesten har vært vanskelig, det har vært mye vikarbruk og lite kontinuitet.

Dette har bedret seg betraktelig fra 01.01.02. Per dags dato består personalet av 3 fagutdannede bibliotekarer, 2,80 årsverk, alle med sine ansvarsområder. Biblioteket har nå et personale med solid faglig tyngde. Bemanningen er imidlertid fortsatt en halv stilling under 1999-nivå. Behovet for merkantilt personale er stort.

Bibliotekets visjon og hovedmål er vide og generelle. Disse skal derfor ikke evalueres nå.

Ser en imidlertid på oppsatte delmål og arbeidsmål, kan summarisk nevnes flere mål som er nådd siden forrige rullering av planen:

- **Internett** er gjort tilgjengelig for publikum. Tilbudet er mye brukt.
- Bibliotekets **katalog er lagt ut på nettet**. Dette gjør at folk kan sitte hjemme å søke i bibliotekets totale mediebestand. De kan også reservere bøker hjemmefra.
- Biblioteket har flere sider med **informasjon utlagt på internett**. Disse sidene oppdateres jevnlig.
- **Hovedbibliotekets mediebudsjett** er på et nivå som gir gode muligheter for å bygge opp en vel fungerende mediesamling.
- "Avdelingen" for **offentlig informasjon** fungerer etter intensjonen. Kravet til ajourhold vektlegges spesielt her. (Eksempelvis er kravet til at man har de sist reviderte lovene ufravikelig). Det er stor interesse for kommunestyrepapirer og andre off. saker som reguleringsplaner og lignende.
- **Biblioteksystemet** fungerer utmerket. Det takler store mengder data på en svært overbevisende måte. Servicen til publikum har blitt raskere og sikrere.
- **Tilbud til aldersgruppen 0-6 år** har vært et konkret mål. Her er det utviklet et godt samarbeide med Revyskolen-Solbakken folkehøgskole. Elevene der har gjennom hele skoleåret hatt lesing/fortelling på timeplanen. Dette har kommet kommunens barnehagebarn og biblioteket til gode. 4- og 5-åringene har vært innbudt til lesestunder på biblioteket samt til avsluttende forestillinger på Revyskolen. Dette har vært populært og vellykket for alle parter.

Enkelte oppsatte mål har, av forskjellige årsaker, ikke kunnet la seg gjennomføre:

- **Forvaltningsbiblioteket i Berg-gården** brukes det ikke ressurser på. Det er ikke midler til innkjøp av media. Svært mye av det aktuelle stoffet er imidlertid også tilgjengelig via internett på hver enkelt saksbehandlers pult. Forvaltningsbiblioteket er også en ubemannet, selvbetjent enhet og resultatet blir da også deretter.

- I stedet for en **videreføring av bokbussdriften**, ble dette tilbudet til publikum vedtatt nedlagt ved utgangen av år 2000 - samtidig som stillingen ble inndratt. Dette medførte også at det ble vanskelig å utvikle en oppsøkende tjeneste som en erstatning for bokbusstjenesten.
- For små lokaler er stadig oftere årsaken til at **utstillinger** av forskjellig slag ikke kan tas imot.
- Det har vært et meget **lavt aktivitetsnivå innen skolebibliotektjenesten** siden forrige behandling av planen. Langtidsfravær, med derpå følgende oppsigelse og en lang periode med uvisshet om fremtiden for denne tjenesten, har vært årsaken til at måloppfyllelsen fra denne avdelingen har vært tilnærmet null.

Årsakene til at disse målene ikke er nådd kan være mange, men utviklingen har tatt en annen vei enn forventet.

- Erfaringene med forvaltningsbiblioteket i Berg-gården tilsier at dette ikke bør være et satsingsområde. Det jobbes imidlertid per dato med oppbyggingen av et fagbibliotek for de ansatte på SOAS – etter forespørsel derfra. Oversikt over denne samlingen vil bli tilgjengelig på nettet og blir dermed en ressurs for hele kommunen.
- Når det gjelder oppsøkende tjeneste er det inngått en samarbeidsavtale med Kongsvinger Røde Kors – besøkstjenesten om hjelp til utkjøring av bøker til ”boken-kommer”-brukerne. Her er det utelukkende gode erfaringer og denne aktiviteten kan etter hvert økes.
- Grunnskolene i kommunen kan i dag glede seg over at bibliotekarstillingen i skolebibliotektjenesten igjen er besatt – med en faglig dyktig bibliotekar. Avdelingens driftsbudsjett har vært mikroskopisk i 2002, men med aktiv drift i denne avdelingen vil dette måtte endre seg.

Ved all evaluering av bibliotekdriftens forskjellige sider, utpeker den vanskelig lokalsituasjonen seg som et overordnet problem.

Bibliotekplanen skal, på linje med andre kommunale planer, være et styringsdokument for politikerne, men planen er også et svært nyttig verktøy for den daglige driften av biblioteket. Overordnede mål kan fort gå tapt i en hektisk hverdag.

3 STATUS PER 1/1-2002

Sør-Odal bibliotek er organisasjonsmessig plassert i Rådmannens stab/støttefunksjon, avdeling for info/service.

Sør-Odal bibliotek består av 2 avdelinger:

- Hovedbiblioteket m/opsøkende tjeneste
- Skolebibliotektjenesten

Hovedbiblioteket har 16 1/2 time åpent i uka, 46 uker i året.

3.1 Personalet

3,10 årsverk er knyttet til virksomheten

Fordeling:

1,00 Biblioteksjef
1,00 Bibliotekar m/systemansvar
0,80 Avdelingsbibliotekar (0,60-skolebibliotektjenesten
0,20-oppsøkende tjeneste)
0,30 Renhold

3.2 Mediebestand

Hovedbiblioteket har en mediebestand på 28.654 enheter.
Skolebibliotektjenesten har en bestand på 1.696 enheter (de enkelte skolebibliotekenes bestand er ikke medregnet her).
Totalt er dette en mediebestand på 30.350 enheter.

3.3 Lokaler

Hovedbiblioteket har holdt til i 260 kvadratmeter på Korsmo skoletun siden 1971.
Skolebibliotektjenesten har kontor i Skolens hus.

3.4 Samarbeid

Sør-Odal bibliotek har samarbeidsavtale med Nord-Odal bibliotek vedrørende drift av biblioteksystemet Bibliofil.

3.5 Bibliotekets tilbud per i dag

- Skolebibliotektjeneste
- Oppsøkende bibliotektjeneste
- Utlån (bøker, aviser, tidsskrifter, lydbøker, språkkurs, mikrofilmer, klipparkiv, lydavis, offentlig informasjon)
- Publikumsveiledning
- Fjernlån
- Internett
- Små utstillinger
- Lokalsamling
- Depotsamlinger ved diverse helseinstitusjoner
- Arkosamarbeid med Eda kommunbibliotek

3.6 Utlån 2001

Hovedbiblioteket: 17.317
Skolebibliotektjenesten: 534
Skolebibliotekene: 11.719
Totalt utlån 2001: 29.570

Utlån per innbygger (1.1.2002: 7501 innbyggere): 3,94
Landsgjennomsnitt 2001: 5,21

4 BIBLIOTEKLOVENS FORMÅLSPARAGRAF

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom informasjonsformidling og ved å stille bøker og annet egnet materiale gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Virksomheten skal være utadrettet, og tilbudene skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

5 VISJON



SØR-ODAL BIBLIOTEK skal være nøkkelen til kunnskap, informasjon og opplevelse for kommunens innbyggere.

6 HOVEDMÅL

6.1 Utadrettet virksomhet

Sør-Odal bibliotek skal være et sted hvor innbyggerne kan hente informasjon og kunnskap.

Sør-Odal bibliotek skal gi den enkelte mulighet for personlig utvikling og opplevelse.

Bibliotekets tjenester skal gjøres lett tilgjengelig for innbyggerne.

Sør-Odal bibliotek skal tilrettelegge tjenester for grupper som har spesielle vansker med å komme til biblioteket.

Skolebibliotekstjenesten skal ha en veiledende funksjon ovenfor grunnskolene i Sør-Odal for å sikre barn og unge gode og moderne skolebibliotek.

6.2 Intern virksomhet

Sør-Odal bibliotek skal være en arbeidsplass som skaper trivsel, inspirasjon og utfordringer for de ansatte.

7 DELMÅL OG ARBEIDSMÅL

7.1 Utadrettet virksomhet

7.1.1 Hovedmål - informasjon

Sør-Odal bibliotek skal være et sted hvor innbyggerne kan hente informasjon og kunnskap.

Delmål

Sør-Odal bibliotek skal påse at kommunens innbyggere, ansatte og politikere har tilgang til den informasjon de til enhver tid har behov for.

Arbeidsmål

- Samlingen må være sammensatt slik at alle fagområder er dekket, og materialet skal være aktuelt og avspeile utviklingen i samfunnet.
- Ha moderne teknologi som for eksempel internett, CD-rom, tekstbehandling tilgjengelig for publikum.
- Gi brukerne i en etterutdannings-/videreutdanningsfase anledning til å studere på hjemstedet ved å bruke sitt lokale bibliotek.
- I tillegg til materiale nevnt i punkt 3.5 skal samlingene også inneholde for eksempel kvalitetsvideoer, cd-rom og musikk (med lytteplasser).
- Videreutvikling av avdeling for offentlig informasjon ved blant annet aktivt samarbeid med politikerne. Avdelingen skal ivareta både kommuneansattes og politikernes behov for offentlig informasjon og faglig oppdatering.
- Lokalhistorien for Sør-Odal samles, registreres og gjøres tilgjengelig for publikum.

7.1.2 Hovedmål - opplevelse

Sør-Odal bibliotek skal gi den enkelte mulighet for personlig utvikling og opplevelse.

Delmål

- Tilstrebe kvalitet på bibliotekets samlinger.
- Fremme kulturell virksomhet.

Arbeidsmål

- Samlingen skal inneholde ulike typer medier for alle aldergrupper med både klassikere og samtids”produksjoner”.
- Ved innkjøp av medier til bibliotekets samlinger skal kvalitet vektlegges.
- Ha arrangementer/utstillinger for ulike brukergrupper.

7.1.3 Hovedmål - tilgjengelighet

Bibliotekets tjenester skal gjøres lett tilgjengelig for innbyggerne.

Delmål

- Biblioteket skal ha et høyt servicenivå.
- Biblioteket skal gjøre sine tjenester kjent.

Arbeidsmål

- Biblioteket skal yte publikum service bl.a. gjennom veiledning, informasjon og fjernlån av bøker og annet materiell.
- Bibliotekets samlinger skal være lett tilgjengelig for publikum.
- Biblioteket må ha en åpningstid som er tilpasset brukernes fritid.

7.1.4 Hovedmål – tilrettelagte tjenester

Sør-Odal bibliotek skal tilrettelegge tjenester for grupper som har spesielle vansker med å komme til biblioteket.

Delmål

- Bibliotekets tjenester og materiale skal gjøres tilgjengelig for alle innbyggere også de som av en eller annen grunn ikke kan nyttiggjøre seg bibliotekets vanlige tilbud (f.eks. funksjonshemmede, pasienter i helseinstitusjoner, små barn, eldre).

Arbeidsmål

- Bibliotektilbudet til aldersgruppen 0-6 år vektlegges gjennom blant annet tilbud til barnehagene og helsestasjonen.
- Videreutvikle ”boken-kommer”-tjenesten gjennom samarbeid med andre instanser som yter service mot de samme brukergruppene. (Instanser som for eksempel frivillighetssentralen, SOAS, Røde kors, handikaplag).

7.1.5 Hovedmål - skolebibliotek-tjenesten

Skolebibliotek-tjenesten skal ha en veiledende funksjon ovenfor grunnskolene i Sør-Odal for å sikre barn og unge gode og moderne skolebibliotek.

Delmål

- Bevisstgjøring om skolebibliotekenes betydning.
- Bidra til å skape og styrke gode lesevaner for barn og unge.

Arbeidsmål

- Holde seg ajour i forhold til de til enhver tid gjeldende lover, normer, reglement og formidle dette til den enkelte skole.

- Jobbe mot skoleledelsen og skolenes bibliotekansvarlige for å sikre ressurser i form av tid, personale og penger til drift av skolebibliotekene.
- Registrere de enkelte skolenes mediebestand inn i kommunens felles bibliotekbase og veilede i bruken av denne.
- Være rådgiver ved innkjøp av media i samarbeid med skolenes bibliotekansvarlige.
- Bistå den bibliotekansvarlige ved den enkelte skole slik at disse mestrer daglig drift av skolebibliotekene.
- Videreutvikle skolebibliotektjenestens mediesamling som en tilleggsressurs til bruk i undervisningen ved den enkelte skole.

7.2 Intern virksomhet

7.2.1 Hovedmål - arbeidsmiljø

Sør-Odal bibliotek skal være et arbeidssted som skaper trivsel, inspirasjon og utfordringer for de ansatte.

Delmål

- Ivareta de ansattes ressurser, vedlikeholde og videreutvikle de ansattes kompetanse.

Arbeidsmål

- Ha mulighet til å delta på møter og kurs for å holde seg faglig oppdatert.
- De ansatte skal være med på å utforme egen arbeidsplass (miljø, innhold, oppgaver, lokaler).

- Ha moderne teknologi (som for eksempel internett, cd-rom) som et arbeidsverktøy.

8 HANDLINGSPLAN 2003-2007 - NÅVÆRENDE LOKALER

Det er ikke rom for nye tilbud og videreutvikling av bibliotekets tjenester hvis biblioteket blir værende i nåværende lokaler.

De eksisterende 260 kvadratmeter ble bygd da mediebestanden var 9.000 (1972). Den er i dag på 30.000. Dette i tillegg til andre nye tilbud til publikum (som for eksempel tilgang på internett) gjør at lokalene for lengst har blitt for små.

Målet må derfor bli å opprettholde dagens aktivitetsnivå.

Arbeidsoppgaver som er uavhengig av størrelsen på lokalene:

- Ren utlånsvirksomhet
- Samlingsutvikling
- Samle, registrere og gjøre tilgjengelig lokalsamlingen.
- Gjøre bibliotekets tjenester kjent bl.a. ved hjelp av hjemmesider på internett.
- Registrering av diverse mediesamlinger.

9 NYE LOKALER

Sør-Odal bibliotek trenger nye lokaler for å kunne utvide bibliotektilbudet, og for å kunne gi brukerne et moderne og oppdatert tilbud. Nye biblioteklokaler må inn i kommunens planer for at en videre utvikling skal kunne skje. Biblioteket har i dag et potensiale til å gi kommunens innbyggere et mye bedre bibliotektilbud enn de får i dag.

IFLA/UNESCO sier dette om biblioteklokaler:

Biblioteklokala spelar ei viktig rolle for tenestene frå folkebiblioteka. Dei bør vere utforma slik at dei passar til funksjonane bibliotektenestene skal yte. Dessutan skal dei vere tilgjengelege for alle i samfunnet og vere så fleksible at dei kan tilpassast til nye og endra tenestetilbod. Dei bør liggje nær andre samfunnsaktivitetar, til dømes butikkar og kultursenter. Der det er mogleg, bør biblioteket òg vere tilgjengeleg for sosiale aktivitetar, til dømes møte og utstillingar, og i store bygg for teater-, musikk- og medietilstellingar og audiovisuelle framsyningar. Eit godt utnytta bibliotek er eit viktig tilskot til livskrafta i eit tett befolka område og kan vere viktig som læringscenter og møtestad, særleg i grisgrendte strøk. Derfor bør bibliotekarar sørgje for at biblioteklokala blir brukte og styrte på ein effektiv måte, slik at ein får brukt dei på beste måte til fordel for heile samfunnet. (Folkebibliotektenesta 1997 s. 25)

Sammenligner man Sør-Odal med de andre kommunene i Hedmark, kommer vi dårlig ut. Av totalt 22 kommuner, er det kun 5 som ikke har satsset på nye biblioteklokaler, deriblant Sør-Odal.

Sør-Odal bibliotek har vært i de samme lokalene knyttet til Sør-Odal ungdomsskole siden 1971. Da biblioteket flyttet inn besto samlingen av ca. 9000 medier. I dag består samlingen av nesten 30.000 medier!

Bibliotekets 260 kvadratmeter er fylt helt opp. "Nye" medier som for eksempel video og musikk er det ikke plass til, noe de har et tilbud om i de aller fleste folkebibliotek i dag. Dagens lokaler er dessuten i særdeles dårlig stand. Bedriftshelsetjenesten peker på sterk, sjenerende klorklukt fra svømmehallen, dårlig ventilasjon og støyplager. Biblioteket har nedslitte toaletter og lokalene er ikke tilpasset funksjonshemmede.

Kommunen har i dag en positiv befolkningsvekst, og det satses på å nå 10.000 innbyggere i 2015. I biblioteket merkes allerede i dag befolkningsveksten ved et økende antall nye lånere samt stadig etterspørsel etter nye medier. Sannsynligvis vil dette fortsette å øke i takt med befolkningsveksten. Skal kommunen tilby sine brukere et moderne bibliotek, trengs større lokaler.

9.1 Utadrettet virksomhet

Det vil være mange forbedringsmuligheter med et større og moderne bibliotek. Tilbudet til barn og ungdom ville få et helt annet innhold. En egen ungdomsavdeling måtte være noe av det første man så på. Ungdommen er ei brukergruppe som bør ha et godt og kvalitetssikret bibliotektilbud. Biblioteket må ta ungdommen på alvor med

å tilby både bøker, internettmaskiner, tekstbehandlingsmuligheter, CD-rom med egnede spill, tegneserier, video og musikk

Tilbudet til voksne ville også kunne endre karakter. Fra å være et boklager kunne biblioteket bli et levende møtested med plass til tilstrekkelig mange datamaskiner, utstillinger, video, musikk, ha møterom og ikke minst plass til arrangementer.

9.2 Interne forbedringer

I dag består Sør-Odal bibliotek av 2 avdelinger. Hovedbiblioteket og skolebibliotekstjenesten. Disse avdelingene befinner seg på hver sin side av ungdomsskolen, noe som er veldig uhensiktsmessig. Ved nye lokaler kan disse avdelingene få til et tettere samarbeid, og kvaliteten på tjenestene vil øke. Nye lokaler sikrer også bedre arbeidsforhold, og de ansatte unngår faren for belastningsskader ved slitasje i for dårlige lokaler.

9.3 Arealberegninger for Sør-Odal bibliotek

Det er tatt utgangspunkt i det IFLA/UNESCO sier om utformingen av et bibliotek ved beregningen av arealbehovet for biblioteket. (Folkebibliotektenesta 1997 s. 58-61)

Utlånsareal:

Skal gi plass for den aktuelle utlåns litteraturen både for barn og voksen, sitteplasser i forbindelse med utlåns samlingen, mindre utstillinger samt trafikk-/gangareal for publikum og personale. Det skal også være plass til publikumsveiledning.

Skrankeareal:

Må ta hensyn til hvilke oppgaver som skal løses her og hvor mange ansatte det skal være plass til. Minst 1 PC må få plass på skranken.

Tidsskrifter/aviser:

Må være tilgjengelig og plassert i tilknytning til gode lese- og sitteplasser.

Leseareal:

Skal gi plass for det nødvendige antall leseplasser og bibliotekets referansesamling.

Ungdom:

De har behov for sitt eget areal i tilknytning til voksenavdelingens utlån. En kan se dette arealet som en overgang mellom barne- og voksenavdelingen.

Gruppe-/studierom:

Skal gi plass for studieringer og møter, og bør også kunne benyttes av enkeltstudenter som avlastning for lesesalene.

Lokalsamling/slektsgransking:

Interessen for lokalhistorie er som nevnt stigende, og det må settes av plass for denne aktiviteten.

Magasin/lager:

Skal gi plass for de bøker som ikke lenger er dagsaktuelle, men som likevel bør finnes i kommunen. Skal også gi plass for dubletter og bøker som av forskjellige grunner midlertidig trekkes ut av utlånssamlingen, men som ikke er tenkt plassert i et mer permanent magasin.

Kontor:

Her skal det gis plass for tradisjonelt kontorarbeid. Det må imidlertid tas hensyn til at mange av arbeidsoppgavene i biblioteket er plasskrevende. Nye bøker skal pakkes ut og klargjøres, bøker skal repareres, bokdepoter plukkes, utstillinger gjøres i stand, plakater skrives og lignende. En kan derfor ikke bruke vanlige normer for kontorpersonale ved beregning av bibliotekets kontorareal fordi arbeidsplassene er en blanding av kontor, verksted og lager.

Skolebibliotektjenesten:

Denne avdelingen trenger et eget kontor i tilknytning til hovedbibliotekets kontorlokale. Kontoret må være stort nok til å gi plass til skolebibliotektjenestens mediasamling, samt kunne ta i mot besøk av lærere som ønsker å låne fra/se på denne samlingen. Det må dessuten være plass for klargjøring av bøker og andre plasskrevende aktiviteter.

Beregningene omfatter bibliotekets nettoareal, idet plass for ganger, kjøkken, toaletter, rengjøring og lignende ikke er beregnet:

Utlånsareal/skranke:	600 kvm.
Tidsskrifter/aviser:	20 kvm.
Lesesal:	30 kvm.
Ungdomsavdeling:	30 kvm.
Grupperom:	40 kvm.
Utstillingslokaler:	50 kvm.
Offentlig informasjon:	30 kvm.
Lokalsamling/slektsgransking:	30 kvm.
Magasin og lager:	50 kvm.
Kontorlokaler + Skolebibliotektjenesten:	100 kvm.

Antatt arealbehov for Sør-Odal bibliotek: ca. 1000 kvm.

10 HANDLINGSPLAN 2003-2007 – NYE LOKALER

10.1 Data

Bibliotekene er store, tunge databrukere. Store mengder data behandles daglig. Sør-Odal bibliotek må hele tiden være på høyde med utviklingen. De må settes i stand til å ta i bruk ny og nødvendig teknologi for å kunne yte best mulig service mot ei stadig mer krevende brukergruppe.

Informasjonsinnhenting har blitt mer og mer teknologisk basert. Også publikum må settes i stand til, på egen hånd, å søke informasjon. Det er derfor behov for flere internettmaskiner. Publikum etterspør i større og større grad tilgang til tekstbehandlingsmaskin som kan brukes til større arbeider som for eksempel brev, søknader, skole- og studieoppgaver. I ei tid med fokus på etter-og videreutdanning, er tilgang til bruk av moderne teknologi absolutt nødvendig. Stadig flere benytter seg av tilbudet om å utdanne seg hjemmefra.

Barn og unge bør få et kvalitetssikret tilbud om bruk av CD-rom på biblioteket. Dette vil være med på å skape trivsel for de unge brukerne.

10.2 Samlingsutvikling

Med regionalt plasserte høyskoler og undervisningsinstitusjoner, har antallet fjernstudenter økt voldsomt og presset på bibliotekene ute i regionene øker tilsvarende. Det må derfor satses på at disse fjernstudentene får tak i aktuell litteratur gjennom sitt lokale bibliotek. Dette må skje ved at biblioteket prioriterer aktuell faglitteratur innkjøpt, samtidig som en må ta høyde for at arbeidet med å låne inn faglitteratur fra andre biblioteker vil øke.

Det koster å ha en godt sammensatt mediesamling som dekker innbyggernes behov i forskjellige faser av livet. Vedlegg til Fylkesplan for Hedmark sier bl.a. når det gjelder utdanningsnivå i Hedmark fylke: "Hedmark har den laveste utdanningsfrekvensen i landet. Dette gjelder særlig den voksne delen av befolkningen. Statistikken viser store regionale forskjeller. Glåmdalsregionen har det laveste gjennomsnittlige utdanningsnivået." (Fylkesplan for Hedmark 2001-04(08) Bibliotekets mediabudsjett må avspeile det kunnskapsløftet som gjøres gjennom reformer og planarbeid.

I Hedmark fylke er det i dag kun 3 kommuner som ikke tilbyr sine lånere videoutlån. Sør-Odal er en av disse kommunene. Plassmangel er årsaken til dette for Sør-Odal sin del.

En oppbygging av en samling kvalitetsvideoer bør prioriteres. Dette bringer også mange nye brukergrupper til biblioteket.

Når det gjelder musikkutlån på bibliotekene, er tallene tilsvarende. Her er Sør-Odal også en av få som ikke har noe tilbud.

Arbeidet med å registrere den totale mediebestand inn i en felles bibliotekbase i kommunen må fortsette. Skolenes samlinger, hovedbibliotekets samlinger, faglitteratur for ansatte (for eksempel forvaltningsbibliotek SOAS og tidligere

ped.senter) samles og gjøres tilgjengelig via bibliotekets katalog som ligger ute på internett.

10.3 Skolebibliotekjenesten

Det viktigste ved denne tjenesten er å stille kompetanse til rådighet for den enkelte skole slik at skolebibliotekene kan bli de ressursentrene de i flg. L97 er ment å være. Viktige arbeidsområder for bibliotekaren i denne avdelingen må bl.a. være klassebesøk med bokprat, stimulere til leseprosjekter, ha brukerveiledninger, bistå ved innkjøp og istandgjøring av bøker, registrere skolens samlinger og veilede i bruk av internett. Andre viktige oppgaver vil være å koordinere og arrangere kurs og møter for de biblioteksansvarlige ute på den enkelte skole og arbeide fram effektive måter å drive det enkelte skolebibliotek på.

10.4 Personale

De ansatte er bibliotekets viktigste ressurs. Utlånet er stadig økende og med et uttalt mål om en befolkningsvekst i kommunen, vil bruken av biblioteket øke. Selv om biblioteket nå har et personale med solid faglig tyngde, mangler det fortsatt folk på den merkantile siden. Behovet for kontormedarbeider er presserende og dette behovet dekkes i dag gjennom ekstrahjelp. Muligheten for utvidelse av åpningstidene avgjøres også i stor grad av personalets størrelse.

10.5 PR

Dagens lokaler ligger ikke sentralt i forhold til folks allmenne ferdsel i kommunesenteret. Utfordringen består i å få fram for "ikke-brukerne" hvilket tilbud biblioteket faktisk er:

Biblioteket må kunngjøre sine tjenester slik at publikum er informert om hva biblioteket tilbyr.

Forskjellige kanaler kan brukes i dette arbeidet:

- **Hjemmesider og katalogen på internett.**
- Mer aktiv bruk av **lokalavis og lokalt informasjonsblad.**
- **Skilting** om beliggenheten.
- Informasjon om biblioteket ut til alle innflyttere til kommunen – **velkomstpakke.**
- Satsing på barna gjennom **klassebesøk.** Foreldre vil på denne måten bli informert av sine barn om tilbudet og noen vil bli aktive brukere på denne måten.
- **Snakke i forsamlinger, lag og foreninger** om hva biblioteket har å tilby akkurat den gruppen.

10.6 Lokalsamling

Etterspørselen etter og interessen for lokalhistorie og slektsgransking er stor. Sør-Odal bibliotek har mye stoff som ikke er samlet og registrert. Det finnes mye billedstoff, avisklipp, tidsskrifter og diverse artikler, bygdebøker, stoff om lokalt næringsliv, lokale musikktradisjoner, bøker av og om lokale forfattere, mikrofilmet kildemateriale m.m. Alt dette må registreres, analyseres, noe kan scannes og legges ut på internett, annet vil måtte være til bruk kun på biblioteket.

Bruk av moderne teknologi har gjort sitt inntog på dette feltet også. ABM-meldinga, som tar opp samarbeidet mellom arkiv, bibliotek og museer fokuserer spesielt på de utfordringer og muligheter som gis gjennom økt anvendelse av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i samarbeidet mellom bibliotek og andre instanser.

10.7 Utstillinger/arrangementer

Biblioteket er et naturlig sted å samle folk i forbindelse med ulike arrangement. Biblioteket bør kunne arrangere kulturelle og faglige treff av ulike slag for alle aldersgrupper, det være seg bokkvelder, forfattertreff, lesevake, dukketeater, foredrag, e.a. Store bibliotek tilbyr lokale kunstnere, lag og foreninger utstillingsplass for å profilere seg. Dette er svært populært. Bibliotekene er jo et sted hvor svært mange forskjellige mennesker er innom hele tiden. Lokalene skulle derfor være svært godt tegnet til slike ting.

10.8 Offentlig informasjon

Dagens "avdeling" for offentlig informasjon består av noen hyller og ei oppslagstavle. Dette er i tilknytning til aviser og tidsskrifter og er jevnt i bruk. Dette tilbudet må videreutvikles og kravet om ajourhold må spesielt holdes i hevd. Lover, lovkommentarer, offentlige oppslagsbøker, adresseregister, skolebrosjyrer etc. må foreligge i siste utgave. Mye offentlig informasjon har sluttet å komme på papir så behovet for tilgang til en PC i denne avdelingen er også absolutt til stede.

I og med at forvaltningsbiblioteket i Berg-gården mer eller mindre har utspilt sin rolle, vil noe av funksjonen "overføres" til bibliotekets egen avd. for off.inf. Ansatte og politikere må i større grad trekke veksler på denne avdeling på hovedbiblioteket. Å fremme folks lokalpolitiske engasjement er viktig. En avdeling for offentlig informasjon med en "politikerbenk" vil kunne være et middel i så måte. Dette vil være et fora hvor publikum, til gitte tider, kan møte lokalpolitikere fra forskjellige partier. Dette ville også være en måte for de politiske partier å profilere seg på.

10.9 Samarbeid

Biblioteket har et godt samarbeid med flere institusjoner, noe som er avgjørende for å få hjulene til å gå rundt. Til den oppsøkende tjeneste er Kongsvinger Røde Kors – Besøktjenesten til hjelp. For å kunne tilby jevnlig lesestunder til kommunens barnehagebarn er det et samarbeid med Revyskolen – Solbakken folkehøgskole. For å få til et godt dataprodukt, samarbeider biblioteket med Nord-Odal bibliotek. Et samarbeid med Eda kommunbibliotek for kulturutveksling og bokbytte (Arkosamarbeid) har også eksistert i mange år. Bokdepoter er utplassert på aldershjem, hos tannlege og på helsestasjon. Dette er områder som kan videreutvikles.

11 NOEN KONSEKVENSER VED FORTSATT DRIFT I DAGENS LOKALER

- Kommunens innbyggere får ikke det samme tilbudet som andre kommuner gir.
- Medier som videoer, CD-rom og musikk blir ikke tilgjengelig for innbyggerne i Sør-Odal.
- Det er ikke rom for å utvide boksamlingen.
- Ingen flere PCer til bruk for publikum.
- Kun små arrangementer.
- Kun små utstillinger.
- Ingen møtelokaler.
- Ikke tilbud til ungdom.
- Lokaler som ikke er tilgjengelig for handikappede.
- Problemer med å holde på et godt kvalifisert personale.

12 LANGSIKTIG DEL 2008-2014

Det er vanskelig å planlegge i detalj for en periode som ligger så langt fram i tid. Mye vil være avhengig av bibliotekets lokalsituasjon.

Med nye lokaler er det mye å ta fatt på. Uten endringer i lokalsituasjonen, vil det ikke bli noen utvikling på bibliotekfronten. Tar en målet om 10.000 innbyggere med i beregningen, blir situasjonen uholdbar uten større og sentralt beliggende lokaler.

Det som uansett står fast i årene framover er:

- Visjon
- Formålsparagraf